

**ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:

***ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ:
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΩΤΑΤΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ***

***ARCHAEOLOGY AND HISTORY OF THE ANCIENT WORLD:
FROM THE EARLY PREHISTORY TO LATE ANTIQUITY***

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ: 2023 – 2024

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Περιγράμματα Μαθημάτων

ΑΘΗΝΑ 2023

Επιμέλεια Περιγραμμάτων Μαθημάτων Οδηγού Σπουδών

Στ. Κατάκης

Πληροφορίες/Επικοινωνία

Γραμματεία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Τηλ. 210 7277319, 210 7277887

Γρ. 404

E-mail: PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr

Διεύθυνση: Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Φιλοσοφική Σχολή

T.K. 15784 ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Χειμερινό Εξάμηνο

Ο sir Arthur Evans και ο «Μινωικός πολιτισμός» του στο στόχαστρο της σύγχρονης κριτικής σκέψης 4

Αιγαιακή επιγραφική και διοίκηση: εισαγωγή, ανάλυση και μεθοδολογία με έμφαση στα τεκμήρια της Γραμμικής Β γραφής 6

Εαρινό Εξάμηνο

Προϊστορικό Αιγαίο: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις 9

Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας..... 12

Ταφική αρχαιολογία του Πρώιμου Αιγαίου 14

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Χειμερινό Εξάμηνο

Η μνημειακή αρχιτεκτονική στην Αρχαία Αγορά των Αθηνών 18

Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο 'κύκλος ζωής' των αρχαίων ελληνικών αγγείων 20

Η ελληνική αρχαιολογία (με έμφαση στη γλυπτική) κατά την περίοδο ακμής της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας 22

Εαρινό Εξάμηνο

Ελληνιστική Αλεξάνδρεια: τοπογραφία, αρχαιολογία, και τέχνη 25

Ταφικές πρακτικές και τοπίο στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου 28

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Χειμερινό Εξάμηνο

Η ονοματοδοσία, η προσωπογραφία και *Όνομαστικόν* ως πηγές της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας 31

Οι Κυκλάδες κατά την Αρχαιότητα (αρχαϊκή εποχή έως και ρωμαϊκοί χρόνοι) 33

Εαρινό Εξάμηνο

Θεσμοί, πολιτική και κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία 36

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ο sir Arthur Evans και ο «Μινωικός πολιτισμός» του στο στόχαστρο της σύγχρονης κριτικής σκέψης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΠΡ27

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ο sir Arthur Evans και ο «Μινωικός πολιτισμός» του στο στόχαστρο της σύγχρονης κριτικής σκέψης

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σεμινάριο μεταπτυχιακής ειδίκευσης

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Όχι

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH622/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να επανεξετάσει μερικές από τις ιδέες και ερμηνείες του Sir Arthur Evans για τον μινωικό πολιτισμό, κάτω από το πρίσμα των σύγχρονων αρχαιολογικών ανακαλύψεων και θεωριών. Ανάμεσα σε άλλα, θα συζητηθούν το ζήτημα της χρονολόγησης των διαφόρων περιόδων της κρητικής Πρωτοϊστορίας, το πρόβλημα της παρουσίας των Μυκηναίων στην Κρήτη, το ζήτημα της «μινωικής ειρήνης» και εκείνο της κυριαρχίας των Μινωιτών στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, που οι επιστήμονες αποκάλεσαν «μινωική θαλασσοκρατία».

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και τεκμηρίωση επιστημονικών δοκιμών
- Προφορική παρουσίαση επιστημονικών εργασιών ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο προσφέρει τα μεθοδολογικά εργαλεία για την ερμηνεία πολιτισμικών φαινομένων που αναδεικνύονται από τη μελέτη υλικών καταλοίπων της Κρήτης κατά την Εποχή του Χαλκού. Επίσης, ασκεί τους φοιτητές στην κριτική σκέψη και την αξιολόγηση προσεγγίσεων που ορμώνται από διαφορετικά σημεία εκκίνησης.

Ειδικότερα, το περιεχόμενο των μαθημάτων είναι επιγραμματικά το ακόλουθο:

1. Εισαγωγικά για τον Arthur Evans και την εποχή του.
2. Οι κύριοι άξονες πάνω στους οποίους στηρίχθηκε το οικοδόμημα του Evans για τον μινωικό πολιτισμό.
3. Ερμηνευτικά ζητήματα και μεθοδολογικές προσεγγίσεις του τότε και του σήμερα.
4. Η σύγχρονη κριτική σκέψη. «Κριτικάροντας» την κριτική.
5. Η αξία των ανασκαφικών δεδομένων και η σύνδεση υλικών καταλοίπων και θεωρητικών προτύπων.
6. Παραδείγματα μελέτης.
7. Παραδείγματα μελέτης.
8. Παραδείγματα μελέτης.
9. Παραδείγματα μελέτης.
10. Παραδείγματα μελέτης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

- 1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx
- 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διδασκαλία: 30 ώρες. Παρουσιάσεις εργασιών: 45 ώρες. Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας: 150 ώρες. Αυτοτελής, μη καθοδηγούμενη μελέτη: 150 ώρες. Σύνολο 375 ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Προφορική παρουσίαση και 2. Παράδοση γραπτής εργασίας

Σε αυτές τα κριτήρια αξιολόγησης είναι:

1. Δομή εργασίας
2. Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών
3. Διατύπωση βιβλιογραφίας
4. Γλωσσική έκφραση
5. Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη

Τα κριτήρια αξιολόγησης περιγράφονται αναλυτικά κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική για τους συμμετέχοντες.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξίου, Στ. 1980. «Προανακτορικές ακροπόλεις της Κρήτης». Στο *Πεπραγμένα Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου* (1976), Α1. 9-22. Αθήνα.
- Bintliff, J. L. 1983. «Structuralism and Myth in Minoan Studies». *Antiquity* 58:33-8.
- Driessen, J, I. Schoep και R. Laffineur, επιμ. 2002. *Monuments of Minos. Rethinking the Minoan Palaces*, Aegaeum 23, Liège.
- Evans, A. 1921-1935. *The Palace of Minos at Knossos*, I-IV. London.
- Klynne, A. 1998. «Reconstruction of Knossos: artist's impressions, archaeological evidence and wishful thinking». *JMA* 11:206-29.
- MacGillivray, J. A. 20002. *Μινώταυρος (Minotaur: μτφρ. στα ελληνικά από τις εκδόσεις «Ωκεανίδα»)*. Αθήνα.
- Marinatos, N. 2015. *Sir Arthur Evans and Minoan Crete. Creating the Vision of Knossos*. London.
- Momigliano, N. 1996. «Evans, Mackenzie and the History of the Palace at Knossos». *JHS* 116:166-9.
- Starr, C. G. 1984. «Minoan Flower Lovers». Στο *Minoan Thalassocracy: Myth or Reality?*, επιμ. R. Hägg και N. Marinatos, 9-12. Stockholm.
- Ζώης, Α. 1996. *Κνωσός-Το εκστατικό όραμα*. Ηράκλειο.

Αιγαιακή επιγραφική και διοίκηση: εισαγωγή, ανάλυση και μεθοδολογία με έμφαση στα τεκμήρια της Γραμμικής Β γραφής

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΠΡ44

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: Χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: «Αιγαιακή επιγραφική και διοίκηση: εισαγωγή, ανάλυση και μεθοδολογία με έμφαση στα τεκμήρια της Γραμμικής Β γραφής»

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σεμινάριο

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH926/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των συμμετεχόντων με τα βασικά στοιχεία της Αιγαιακής επιγραφικής: την ιστορία και εξέλιξη των διαφόρων συστημάτων γραφής, την παλαιογραφία, την ανάλυση και την ερμηνεία των κειμένων του Αιγαίου της Χαλκοκρατίας, αλλά και την ανασύσταση των πρακτικών της διοίκησης, την οποία τα τεκμήρια αυτά κυρίως εξυπηρετούσαν. Πέραν μιας ευρείας επισκόπησης των Κρητικών γραφών, η κύρια έμφαση θα δοθεί στα τεκμήρια της λεγόμενης Γραμμική Β γραφή, η οποία χρησιμοποιούνταν ανάμεσα στο 14ο και στο 12ο αι. π.Χ. για να αποδώσει μια ελληνική διάλεκτο, καλύπτοντας τις ανάγκες καταγραφής των ανακτορικών γραφειοκρατιών της κεντρικής και νότιας ηπειρωτικής Ελλάδας, αλλά και της Κρήτης. Η παρουσίαση των βασικών αρχών μεθοδολογίας και ερμηνείας θα εστιάσει τόσο σε συγκεκριμένα θέματα που καταγράφονται στα κείμενα, όσο και σε συγκεκριμένα τεκμήρια. Οι συμμετέχοντες θα ασκηθούν στους βασικούς τρόπους εργασίας της Μυκηναϊκής επιγραφικής και στους τρόπους με τους οποίους οι ενδείξεις των κειμένων μπορούν να ενσωματωθούν στις αρχαιολογικές συζητήσεις.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:

- είναι εξοικειωμένοι με τη μεθοδολογία, τα πρωτόκολλα έρευνας και τις σύγχρονες τάσεις και προβληματισμούς στη μελέτη των Αιγαιακών γραφών
- εντοπίζουν και να αξιολογούν κριτικά τη δομή και το υπόβαθρο των συζητήσεων σχετικά με την Αιγαιακή επιγραφική
- γνωρίζουν την εξέλιξη των Αιγαιακών συστημάτων γραφής, και ιδιαίτερα τους τύπους επιγραφών και το βασικό περιεχόμενο των τεκμηρίων της Γραμμικής Β γραφής αλλά και τη φύση και τη λειτουργία του διοικητικού συστήματος που αυτά εξυπηρετούσαν

- εξοικειωθούν με τη σχετική βιβλιογραφία και τις βασικές ερμηνευτικές δυναμικές που τη διαμόρφωσαν
- εξοπλιστούν προκειμένου να εκπονήσουν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα και να θέσουν νέα ερευνητικά ερωτήματα ή να διατυπώσουν μεθοδολογικές προτάσεις και προσεγγίσεις που να μπορούν να παράγουν γόνιμο προβληματισμό σχετικό με το διαθέσιμο υλικό ή να φωτίσουν νέες πλευρές του

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή στην έννοια της γραφής και τα βασικά χαρακτηριστικά των Αιγαιακών επιγραφών
- Επισκόπηση της ιστορίας των Κρητικών γραφών με ειδική αναφορά στη Γραμμική Β
- Τύποι επιγραφών και συνοπτική επισκόπηση του περιεχομένου των τεκμηρίων της Γραμμικής Β
- Μεθοδολογία της μελέτης και της ερμηνείας των τεκμηρίων Γραμμικής Β
- Επιλογή θεμάτων εργασιών και παρακολούθησή τους/ συζητήσεις επιμέρους θεμάτων
- Παρουσιάσεις εργασιών/ συζήτηση και ανατροφοδότηση επί των παρουσιάσεων
- Μελέτη/ αξιολόγηση

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: Πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 10 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ: Συμμετοχή στο σεμινάριο, παρουσίαση - δημόσια συζήτηση εργασίας, γραπτή παραδοτέα σεμιναριακή εργασία

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bennet, J. 2008. «PalaceTM: speculations on palatial production in Mycenaean Greece with (some) reference to glass». Στο *Vitreous Materials in the Late Bronze Age Aegean*, επιμ. C.M. Jackson και E.C. Wager. Sheffield Studies in Aegean Archaeology, 151-72. Oxford.

- Duhoux, Y. και A. Morpurgo-Davies, επιμ. 2008-2014. *A Companion to Linear B: Mycenaean Greek Texts and their World*, 1-3. Louvain-La-Neuve / Walpole MA (ιδιαίτερα τα εξής κεφάλαια R. Palmer, J.T. Killen και Y. Duhoux [τ. 1], Y. Duhoux, St. Hiller, T.G. Palaima [τ. 2], J.L. Melena, J. Bennet [τ. 3]).
- Killen, J.T. 2012. «The two provinces of Pylos revisited». Στο *Actas del Simposio Internacional: 55 Años de Micenología (1952-2007), Bellaterra, 12-13 de abril de 2007*, επιμ. C. Varias. Faventia Supplementa 1, 155-81. Bellaterra.
- Palaima, T.G. και J.C. Wright. 1985. «Ins and outs of the Archives Rooms at Pylos: form and function in a Mycenaean palace». *AJA* 89,2:251-62.
- Palaima, T.G. 1995. «The nature of the Mycenaean *wanax*: non-Indo-European origins and priestly functions». Στο *The Role of the Ruler in the Prehistoric Aegean. Proceedings of a Panel Discussion presented at the Annual Meeting of the Archaeological Institute of America, New Orleans, Louisiana, 28 December 1992, with Additions*, επιμ. P. Rehak. *Aegaeum* 11, 119-42. Liège / Austin.
- Palmer, L.R. 1963. *The Interpretation of Mycenaean Greek Texts*, Oxford.
- Petrakis, V. 2017a. «Reconstructing the matrix of the ‘Mycenaean’ literate administrations». Στο *Understanding Relations Between Scripts: The Aegean Writing Systems*, επιμ. P.M. Steele, 69-92. Oxford / Philadelphia.
- Petrakis, V. 2017b. «Figures of speech? Observations on the non-phonographic component in the Linear B writing system». Στο *Aegean Scripts: Proceedings of the 14th International Colloquium on Mycenaean Studies, Copenhagen, 2-5 September 2015*, τ. 1, επιμ. M.-L. Nosch και H. Landenius Enegren. *Incunabula Graeca* 105,1, 127-67. Roma.
- Ventris, M.G.F. και J. Chadwick, 1956¹, 1973². *Documents in Mycenaean Greek*, Cambridge.
- Voutsaki, S. και J.T. Killen, επιμ. 2001. *Economy and Politics in the Mycenaean Palace States. Proceedings of a Conference Held on 1-3 July 1999 in the Faculty of Classics*. Proceedings of the Cambridge Philological Society Supplement 33. Cambridge.

Προϊστορικό Αιγαίο. Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΠΡ 19

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: εαρινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Προϊστορικό Αιγαίο. Γεωαρχειολογικές και Βιο-
αρχαιολογικές προσεγγίσεις

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας: 3 – Πιστωτικές μονάδες: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σεμιναριακό

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Προϊστορική Αρχαιολογία

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνικά

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

ΣΕΛΙΔΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH922/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αφορούν στην απόκτηση συγκεκριμένων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων σχετικά με την ανάγνωση ανασκαφικών μελετών και την διαχείριση και διεύθυνση της ανασκαφής. Επισημαίνονται η σημασία και η αξία όλων των καταλοίπων, στοιχείων και ευρημάτων μιας ανασκαφής σε σχέση με το άμεσο τοπίο, τις βιοκοινωνίες του, το παλαιοπεριβάλλον, τον τρόπο ζωής και το πολιτισμικό επίπεδο. Ιδιαίτερα στον Ελληνικό χώρο, ο οποίος υπέστη και υφίσταται μεγάλες περιβαλλοντικές αλλαγές, η διεπιστημονική έρευνα είναι απαραίτητη για την ορθότερη κατανόηση των προϊστορικών θέσεων. Για τις προϊστορικές θέσεις αφενός δεν υπάρχουν γραπτά κείμενα και αφετέρου σε πολλές από αυτές το σύγχρονο τοπίο δεν σχετίζεται με το παλαιότερο.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ / ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:

- Ανάγνωση ανασκαφικών μελετών
- Η σημασία όλων των καταλοίπων, στοιχείων και ευρημάτων μιας ανασκαφής
- Το γεωλογικό υπόβαθρο
- Το τοπίο και οι αλλαγές του (περιβαλλοντικής φύσεως /ανθρωπογενείς)
- Οι βιοκοινωνίες του παλαιοπεριβάλλοντος
- Οι σχέσεις των τεχνέργων με όλα τα ανωτέρω
- Η συμβολή όλων αυτών στην διαμόρφωση του τρόπου ζωής και του πολιτισμικού επιπέδου.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ:

- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον,
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον,
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών,

- Λήψη αποφάσεων,
- Ομαδική εργασία,
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον,
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών,
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων,
- Άσκηση κριτικής,
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα που θα διαρκέσει 13 εβδομάδες (συμπεριλαμβανομένων και των προφορικών παρουσιάσεων) αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Οι κύριες μέθοδοι μελέτης των γεωαρχαιολογικών καταλοίπων (4)
- Οι κύριες μέθοδοι μελέτης των βιοαρχαιολογικών καταλοίπων(5)
- Στόχος η ασφαλέστερη αναγνώριση του γεωαναγλύφου, των πρώτων υλών, των φυτικών ζωικών ειδών, του ανθρώπινου σκελετού και η συμβολή τους στην πληρέστερη κατανόηση του αρχαιολογικού συνόλου.(1)
- Η επιλογή των προϊστορικών περιόδων για την ανάδειξη της σημασίας των νέων διεπιστημονικών μεθόδων μελέτης όλων των ειδών καταλοίπων είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς δεν υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες. (1).
- Οι μεταβολές του φυσικού περιβάλλοντος με έμφαση στις προϊστορικές περιόδους συμβάλουν στην κατανόηση του τρόπου ζωής, της οικονομίας, της ιδεολογίας και μεταξύ άλλων στους λόγους ανάπτυξης / εγκατάλειψης οικισμών Τρόποι ανασύνθεσης του παλαιοπεριβάλλοντος.(1)
- Προφορική παρουσίαση της τελικής εργασίας με ppt.(1)

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπαίδευση (αν χρειαστεί)

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

Επικοινωνία μέσω eClass

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διδασκαλία: 40 ώρες, Συνεργασία με τον Διδάσκοντα 30 ώρες, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας: 80 ώρες, Μη καθοδηγούμενη μελέτη: 115 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 110 ώρες. Σύνολο 375 ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ: Γλώσσα Αξιολόγησης (Ελληνική / Αγγλική), Μέθοδοι αξιολόγησης προφορική παρουσίαση της εργασίας με Powerpoint (20%) και γραπτή εργασία(80%), Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Allen, K.M.S., S.W. Green και E.B.W. Zubrow. 1990. *Interpreting space: GIS and archaeology*. London

- Bocquet, A. 1984. *Archéologie des lacs et des rivières*. Annecy: Musée d' Annecy
- Brown, A.G. 1997. *Alluvial geoarchaeology*. Cambridge
- Chambers, F.M. 1993. *Climate change and human impact on the landscape*. London
- Courty, M.A., P. Goldberg και R. Macphail. 1989. *Soils and micromorphology in archaeology, Cambridge Manuals in Archaeology*. Cambridge
- Higgins, M.D. και R. Higgins. 1996. *A geological companion to Greece and the Aegean*. New York / London
- Καραλή, Λ. 2005. *Περιβαλλοντική Αρχαιολογία*. Αθήνα
- Καραλή, Λ. και Γ. Φερεντίνο, επιμ. 2015. *Τετράδια Γεωαρχαιολογίας*. Αθήνα
- Kraft J.C. et al. 1977. «Palaeogeographic reconstructions of coastal Aegean archaeological sites». *Science* 195: 941-7.
- Raikes R.L. 1984. *Water, weather and prehistory*, 2nd edition. N. Jersey

Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΠΡ16

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: εαρινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: σεμιναριακό

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα Αγγλικά)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH674/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξετάσει μερικές από τις ιδέες της νεώτερης και σύγχρονης φιλοσοφίας που έχουν επηρεάσει την αρχαιολογική σκέψη, καθώς

αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τον υλικό πολιτισμό. Οι φοιτήτριες/φοιτητές επιλέγουν εκπροσώπους της φιλοσοφίας ή της ευρύτερα οριζόμενης ως κοινωνιολογικής θεωρίας (π.χ. Μαρξ, Μως, Γκίντενς, Μπουρντιέ, Φουκώ, Χάιντεγκερ, Ingold, Λατούρ, deLanda κ.ά.), συζητούν τις ιδέες καθαυτές και βρίσκουν ένα συναφές αρχαιολογικό παράδειγμα για να κατανοήσουν το προϊστορικό Αιγαίο μέσα από τις ιδέες αυτές.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν το έργο σημαντικών φιλοσόφων της νεώτερης και σύγχρονης εποχής
- γνωρίζουν θεμελιώδεις φιλοσοφικές έννοιες που έχουν επηρεάσει τη θεωρία της αρχαιολογίας
- συγκρίνουν διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις των ίδιων εννοιών-κλειδιών για την κατανόηση της ανθρώπινης κατάστασης και της οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνίας
- εμβαθύνουν στη σημασία της θεωρίας στη συγκρότηση της αρχαιολογικής σκέψης και ειδικότερα στους τρόπους με τους οποίους συγκροτούνται οι ερμηνείες των αρχαιολογικών δεδομένων.

Επίσης, οι γενικές ικανότητες στις οποίες αποσκοπεί το μάθημα είναι οι:

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή – Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Η έννοια της αξίας κατά Μαρξ
- Η έννοια του δώρου κατά τον Γκοντελιέ
- Λόγος και κοινωνία κατά Φουκώ
- Η έννοια της πρακτικής δράσης κατά Μπουρντιέ
- Η έννοια της δραστηριότητας κατά Γκίντενς
- Η ανθρώπινη πρόσληψη κατά Χάιντεγκερ
- Η ανθρώπινη πρόσληψη κατά Ingold
- Η έννοια της συναρμογής (assemblage) κατά DeLanda
- Η ανθρώπινη πρόσληψη κατά DeLanda

- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf, 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες, Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 80 ώρες, Αυτοτελής, μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 115 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 110 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

1) Συμμετοχή στο σεμινάριο, 2) Ενδιάμεσες εργασίες (20%) 3) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας (20%), 3) Σεμιναριακή εργασία (60%), 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Hitchcock, L. 2008. *Theory for Classics: A Student's Guide*, London - New York.
- Bourdieu, P. 1977. *Outline of a theory of practice* (μτφρ. R. Nice). Cambridge.
- DeLanda M. 2016. *Assemblage theory*, Edinburgh.
- DeLanda, M. 2022. *Materialist phenomenology. A philosophy of perception*. London.
- Foucault M. 1991. *Η τάξη του λόγου: εναρκτήριο μάθημα στο College de France-1970* (μτφρ. Χ. Χρησιτίδης, Μ. Μαϊδάτσης). Αθήνα.
- Giddens A. 1984. *The constitution of society: outline of the theory of structuration*. Cambridge.
- Godelier, M. 2003. *Το αίνιγμα του δώρου* (μτφρ. Α. Αγγελίδου). Αθήνα.
- Heidegger M. 2008. *Κτίζειν, κατοικείν, σκέπτεσθαι* (μτφρ. Γ. Ξηροπαϊδης). Αθήνα.
- Ingold, T. 2016. *Η αντίληψη του περιβάλλοντος. Δοκίμια για τη διαβίωση, την κατοίκηση και τις δεξιότητες* (μτφρ. Α. Βρεττού). Αθήνα.
- Marx K. 1978. *Κριτική της πολιτικής οικονομίας* (μτφρ. Φ. Φωτίου). Αθήνα.

Ταφική αρχαιολογία του Πρώιμου Αιγαίου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΠΡ22

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: εαρινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ταφική αρχαιολογία του Πρώιμου Αιγαίου

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: σεμιναριακό

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι (με παρουσίαση και υποβολή εργασίας στα αγγλικά)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH656/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Παρουσιάζονται τα αρχαιολογικά δεδομένα από τα νεκροταφεία της Πρώιμης και Μέσης Εποχής του Χαλκού στο Αιγαίο: ταφική αρχιτεκτονική, χωρική οργάνωση των νεκροταφείων, ταφικά έθιμα και τελετές, κτερίσματα και τελετουργικός εξοπλισμός. Εξετάζονται κριτικά τα θεωρητικά σχήματα και οι τρόποι προσέγγισης που έχουν κατά καιρούς χρησιμοποιηθεί για την ερμηνεία αυτών των δεδομένων. Αναλύονται οι δυνατότητες αλλά και οι περιορισμοί που υπάρχουν στη χρήση των ταφικών δεδομένων για την ανασύνθεση των αντιλήψεων, της δημογραφίας και της οργάνωσης των κοινωνιών στο Αιγαίο της 3ης και των αρχών της 2ης χιλιετίας π.Χ.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ:

- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, και, έως ένα βαθμό, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας
- Να προσεγγίζουν με κριτικό πνεύμα τα δημοσιευμένα πρωτογενή αρχαιολογικά δεδομένα μέσα από συγκεκριμένα θεωρητικά και ερμηνευτικά σχήματα
- Εκπονούν συνθετικές εργασίες σε μορφή δημοσιεύσιμη για επιστημονικά αρχαιολογικά περιοδικά
- Γνωρίζουν σε βάθος τα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική και κοινωνική σημασία των ταφικών πρακτικών, και τον τρόπο με τον οποίο τα ταφικά αρχαιολογικά δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανασύσταση της οργάνωσης των αρχαίων κοινωνικών.

Επίσης, οι γενικές ικανότητες στις οποίες αποσκοπεί το μάθημα είναι οι:

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Τεχνικές οδηγίες για την εκπόνηση εργασιών
- Εισαγωγή: Η σημασία των ταφικών αρχαιολογικών δεδομένων για τους αρχαιολόγους
- Βασικές θεωρίες για την ερμηνεία των ταφικών αρχαιολογικών δεδομένων
- Κριτική προσέγγιση των τρόπων με τους οποίους οι αρχαιολόγοι έχουν προσεγγίσει τα ταφικά αρχαιολογικά δεδομένα του Προϊστορικού Αιγαίου
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: Πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

- 1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx
- 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 39 ώρες. Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 11 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο, 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας, 3) Σεμιναριακή εργασία

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bloch, M. και J. Perry. 1982. *Death and the regeneration of life*. Cambridge. Ιδιαίτερα οι σελ. 1-45.
- Branigan, K. 1993. *Dancing with Death: Life and Death in Southern Crete, c. 3000-2000 BC*. Amsterdam.
- Branigan, K. επιμ. 1998. *Cemetery and Society in the Bronze Age*. Sheffield.

- Broodbank, C. 2000. *An Island Archaeology of the Early Cyclades*. Cambridge. Ιδιαίτερα οι σελ. 247-275 και 299-319.
- Cavanagh, W. και C. Mee. 1998. *A Private Place: Death in Prehistoric Greece*, SIMA 125. Jonsered.
- Chapman, R. και K. Randsborg. 1981. Approaches to the archaeology of death. Στο *The archaeology of death*, επιμ. R. Chapman, R. Kinnes και K. Randsborg, 71-81. Cambridge.
- Danforth, L. 1982. *Death ritual in rural Greece*. Princeton.
- Doumas, C. 1977. *Early Bronze Age burial habits in the Cyclades*, SIMA 48. Göteborg.
- Laffineur, R. επιμ. 1987. *Thanatos: Les coutumes funéraires en Égée à l'Age du Bronze*, *Aegaeum* 1. Liège.
- Laneri, N. επιμ. 2007. *Performing Death: Social Analyses of Funerary Traditions in the Ancient Near East and Mediterranean*. Oriental Institute Seminars 3. Chicago.
- Metcalf, P. και R. Huntington. 1991. *Celebrations of Death: the anthropology of mortuary ritual*. Cambridge.
- Morris, I. 1997. Ταφικά τελετουργικά έθιμα και κοινωνική δομή στην Κλασική Αρχαιότητα. Μτφρ. Κάτια Μαντέλη. Ηράκλειο. Ιδιαίτερα οι σελ. 1-39 και 253-267.
- Parker Pearson, M. 1999. *The Archaeology of Death and Burial*.
- Σακελλαράκης, Γ. και Ε. Σακελλαράκη. 1997. *ΑΡΧΑΝΕΣ. Μια νέα ματιά στη Μινωική Κρήτη*. Αθήνα. Ιδιαίτερα οι σελ. 238-267.
- Soles, J.F. 1992. *The Prepalatial Cemeteries at Mochlos and Gournia and the House Tombs of Bronze Age Crete*. Hesperia suppl. 24. Princeton.
- Weiberg, E. 2007. *Thinking the Bronze Age: Life and Death in Early Helladic Greece*. Boreas, Uppsala Studies in Ancient Mediterranean and Near Eastern Civilizations 29. Uppsala. Ιδιαίτερα οι σελ. 187-388.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

*

Η μνημειακή αρχιτεκτονική στην Αρχαία Αγορά των Αθηνών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΚΛ29

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η μνημειακή αρχιτεκτονική στην Αγορά των Αθηνών

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ειδικού υποβάθρου

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνικά

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: <https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1023>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το σεμινάριο εξερευνά την εξέλιξη του τοπίου και των μνημειακών αρχιτεκτονικών συνθέσεων στην Αγορά των Αθηνών. Οι κατασκευές εξετάζονται σε χρονολογική σειρά, ανά ομάδες (π.χ. στοές, κρήνες), και με τον τρόπο που οι αυτές συνδέονται μεταξύ τους. Έμφαση δίνεται στην οργάνωση του χώρου, σε υποδηλώσεις και φαινόμενα που παράγονται, στην εισαγωγή εξωτικών διαθέσεων, και στην ρωμαϊκή ενοποίηση.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:

- Γνωρίζουν τα κύρια μνημεία σε βάθος
- Να εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον, αξιοποιώντας μεθόδους άλλων επιστημονικών κλάδων
- Να κατανοούν τις προσεγγίσεις των αρχιτεκτόνων μηχανικών
- Να αναλύουν θεωρητικά παραδείγματα
- Να αντιλαμβάνονται τα μετρητικά ζητήματα

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή
- Επισκόπηση των δημοσιευμένων εργασιών τεκμηρίωσης των μνημείων
- Κριτική των πρόσφατων μαγνητοσκοπημένων διαλέξεων
- Επισκέψεις στην Αγορά
- Γραπτή άσκηση
- Προφορική παρουσίαση των σεμιναριακών εργασιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ : *πρόσωπο με πρόσωπο.*

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

1. Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, 2. υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες, Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 10 ώρες, Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες, Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- I. Κριτική στις δημοσιεύσεις, επισκέψεις και διαλέξεις
- II. Γραπτές ασκήσεις
- III. Προφορική παρουσίαση της εργασίας
- IV. Γραπτή τελική εργασία

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Dinsmoor, W.B. 1982. «Anchoring Two Floating Temples». *Hesperia* 51:410-52.
- Knell, H. 1995. «Überlegungen zur öffentlichen Architektur des IV. Jahrhunderts in Athen». Στο: *Die athenische Demokratie im 4. Jahrhundert v. Chr.: Vollendung oder Verfall einer Verfassungsform? Akten eines Symposiums 3.-7. August 1992, Bellagio*, επιμ. H. W. Eder, 475-514. Stuttgart.
- Korres, M. 1992-1998. «Από τον Σταυρό στην Αρχαία Αγορά». *HOPOS* 10-12: 83-104.
- Meritt, L.C. 1982. «Some Ionic Architectural Fragments from the Athenian Agora». Στο: *Studies in Athenian Architecture, Sculpture and Topography presented to Homer A. Thompson*. 82-92. *Hesperia Supplement* 20. Princeton.
- Meritt, L.C. 1996. «Athenian Ionic Capitals from the Athenian Agora». *Hesperia* 65: 121-74.
- Shear, L. 1997. «The Athenian Agora: Excavations 1989-93». *Hesperia* 66: 495-548.
- Stewart, A. 2017. «Hellenistic Sculpture from the Athenian Agora, Part 4: The East Pediment and Akroteria of the Temple of Apollo Patroos». *Hesperia* 86:273-323.

Thompson, H.A. 1937. «Buildings on the West Side of the Agora». *Hesperia* 6:1-226.
Thompson, H.A. 1950. «The Odeion in the Athenian Agora». *Hesperia* 19:31-141.
Tsatsaroni, L. υπό έκδοση. «The Middle Stoa between the Aiakeion and the Stoa of Zeus in Athens». Στο *Τιμητικός τόμος στον Π. Βαλαβάνη*, επιμ. Ν. Δημάκης και Ε. Δημακοπούλου.

Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο ‘κύκλος ζωής’ των αρχαίων ελληνικών αγγείων

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: Μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΚΛ28

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: Χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Τίτλος: Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο ‘κύκλος ζωής’ των αρχαίων ελληνικών αγγείων

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ : Σεμινάριο

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνικά

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

ΣΕΛΙΔΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH872/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στις δύο κύριες παραμέτρους ενός ευρύτατου ερευνητικού ζητήματος της αρχαίας κεραμικής: 1) Την κοινωνική και οικονομική παράμετρο: παραγωγή και εμπόριο/διασπορά της κεραμικής ως μεθόδου για την καλύτερη κατανόηση της αρχαίας τεχνολογίας και οικονομίας και, 2) την ιδεολογική και εικονογραφική παράμετρο: κείμενα, ευρήματα και εικονογραφία. Θα εμβαθύνουμε στη μελέτη και των δύο παραπάνω συνιστωσών και θα προσπαθήσουμε να διευρύνουμε τη μεθοδολογία μας, συνδυάζοντας την μέχρι σήμερα έρευνα με τις νεότερες προσεγγίσεις, η πλειονότητα των οποίων αξιοποιεί τα πορίσματα της

εθνοαρχαιολογικής και ανθρωπολογικής επιστήμης. Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνονται πρακτικές ασκήσεις - εργαστήρια στο Μουσείο του Τμήματός μας.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ

- A) Να αντλούν πληροφορίες και να καταλήγουν σε συμπεράσματα σχετικά με παραγωγή, εμπόριο / διασπορά και εικονογραφία της αρχαίας κεραμικής.
- B) Να επεξεργάζονται τις πληροφορίες κατά ενότητες και να συντάσσουν επιστημονικές εργασίες σε εξειδικευμένα θέματα.
- Γ) Να παρουσιάζουν προφορικά τις εργασίες τους ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου, με τη χρήση ψηφιακών μέσων.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- 1-2: Διαλέξεις: Εισαγωγή - Βασική ορολογία – Βασικές έννοιες
- 4-7: Διαλέξεις: Μελέτες περίπτωσης
- 8-9. Εκπαιδευτικές επισκέψεις
- 10-13: Παρουσιάσεις και σχολιασμός εργασιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: Πρόσωπο με πρόσωπο.

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩ:

Ναι, τόσο στη Διδασκαλία όσο και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές: α) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx και β) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Σεμιναριακές συναντήσεις 34, Συνεργασία με τον διδάσκοντα 25, Εκπαιδευτικές επισκέψεις 6, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας 110, Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη 80, Συγγραφή εργασίας 120. Σύνολο Μαθήματος 375.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- 1. Συμμετοχή στο μάθημα,
- 2. Προφορική παρουσίαση,
- 3. Παράδοση γραπτής εργασίας

Στα 2 και 3, τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: α) Δομή εργασίας β) Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών και σωστές βιβλιογραφικές αναφορές γ) Γλωσσική έκφραση, και δ) Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (Ενδεικτική)

Allison, P. επιμ. 1999. *The Archaeology of Household Activities*. London – New York.

- Arthur, J.W. 2003. «Ethnoarchaeology, Pottery, and Technology: Bridging Ethnographic and Archaeological Approaches». *Reviews in Anthropology* 32: 359-78.
- Atalay, S. 2012. *Community-Based Archaeology: Research with, by, and for Indigenous and Local Communities*. Berkeley - Los Angeles-London.
- Driessen, J.επιμ. 2013. *Destruction: Archaeological, Philological and Historical Perspectives*, Louvain.
- Hurcombe, L. 2007. *Archaeological Artefacts as Material Culture*. Abingdon – New York.
- Jones, R. επιμ. 2012. *Manure Matters: Historical, Archaeological and Ethnographic Perspectives*. Abingdon – New York.
- Kopytoff I. 2001. «The cultural biography of things: commoditization as process». Στο *The Social Life of Things*, επιμ. A. Appadurai, 64-91. Cambridge.
- Lawall, M. και J. Lund, επιμ. 2011. *Pottery in the Archaeological Record: Greece and Beyond*. Aarhus.
- Lawall, M.L. 2000. «Graffiti, Wine Selling, and the Reuse of Amphoras in the Athenian Agora, ca. 430 to 400 B.C.» *Hesperia* 69:3-9.
- Peña, J.T. 2007. *Roman Pottery in the Archaeological Record*. Cambridge.
- Pfisterer-Haas, S. 1998. *Wenn der Topf aber nun ein Loch hat ... Restaurierung griechischer Keramik in Antike und Neuzeit* (Sonderausstellung im Antikemuseum der Universität Leipzig, 5-8-1998). Leipzig.
- Schiffer M.B. 2014. *Behavioral Archaeology: Principles and Practice*, Abingdon-New York, επιμ. J.M. Skibo, W. Michael, M. Graves και T. Stark. 2007. *Archaeological Anthropology: Perspectives on Method and Theory*. Tuscon.
- Skibo, J.M. & Schiffer, M.B. 2008. *People and Things: A Behavioral Approach to Material Culture*. New York.
- Sosna, D. και L. Brunclíková, επιμ. 2016. *Archaeologies of Waste: Encounters with the Unwanted*. Oxford.

Η ελληνική αρχαιολογία (με έμφαση στη γλυπτική) κατά την περίοδο ακμής της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΚΛ19

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η ελληνική αρχαιολογία (με έμφαση στη γλυπτική) κατά την περίοδο ακμής της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σεμιναριακό

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: ΟΧΙ

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: ΝΑΙ (οι φοιτητές Erasmus μπορούν να παρουσιάσουν και να υποβάλουν εργασία στα αγγλικά)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1040/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η διερεύνηση των αρχαιολογικών δεδομένων στον ελληνικό χώρο από τον Τραϊανό μέχρι τους Σεβήρους, την περίοδο της ακμής της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Θα εστιάσουμε στη γλυπτική, όπου η παραγωγή σημειώνει ιδιαίτερη άνθηση, χωρίς να αποκλείσουμε άλλες μορφές τέχνης. Η γενικότερη οικονομική ανάπτυξη οδήγησε σε οικοδομική έκρηξη και κατά συνέπεια αύξηση των γλυπτών που θα τα κοσμήσουν, όπως και των τιμητικών ανδριάντων και των ταφικών μνημείων. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις στην εικόνα των γλυπτών στην Ελλάδα και την υπόλοιπη αυτοκρατορία

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ / ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:

- Κατανοούν τις κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές στον Ελληνικό χώρο κατά τον 2^ο αι. μ.Χ.
- Αντιλαμβάνονται τις διαφοροποιήσεις στη γλυπτική (κυρίως) παραγωγή ανάμεσα στις διάφορες περιοχές και στα τοπικά εργαστήρια.
- Κατανοούν τις τεχνικές κατασκευής ενός γλυπτού έργου, καθώς και τα ζητήματα που αφορούν την εμπορική τους διακίνηση (εξαγωγές).
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο
- Γνωρίζουν σε βάθος τα σωζόμενα μνημεία και τα σχετικά κείμενα
- Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή – Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών Βασική ορολογία – Βασικές έννοιες
- Σύντομο ιστορικό διάγραμμα
- Θεωρητικές προσεγγίσεις
- Διαλέξεις: Μελέτες περίπτωσης
- Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία
- Παρακολούθηση εκπόνησης εργασιών
- Παρουσιάσεις και σχολιασμός εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: Πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

- α) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, και
- β) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 20 ώρες. Εκπαιδευτικές επισκέψεις: 20 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: **375** ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Συμμετοχή στο μάθημα
2. Προφορική παρουσίαση εργασίας – δημόσια συζήτηση
3. Παράδοση γραπτής εργασίας

Στα 2-3 τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: α) δομή εργασίας, β) αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών και σωστές βιβλιογραφικές αναφορές γ) γλωσσική έκφραση, και δ) εμπάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη.

4. Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βλίζος, Σ. επιμ. 2008. *Η Αθήνα κατά τη Ρωμαϊκή εποχή. Πρόσφατες ανακαλύψεις, νέες έρευνες*, Μουσείο Μπενάκη, 4^ο Παράρτημα. Αθήνα.
- Bol, P.C. επιμ. 2010. *Die Geschichte der antiken Bildhauerkunst IV. Plastik der römischen Kaiserzeit bis zum Tode Kaiser Hadrians*. Mainz.

- Bol, P.C. επιμ. 2019. *Die Geschichte der antiken Bildhauerkunst V. Plastik der römischen Kaiserzeit vom Regierungsantritt des Antoninus Pius bis zum Ende der Antike*. Mainz.
- Δαμάσκος, Δ., Π. Καραναστάση και Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού, επιμ. 2022. *Πλαστική στη Ρωμαϊκή Ελλάδα: νέα ευρήματα και νέες έρευνες*. Διεθνές Αρχαιολογικό Συνέδριο, Αθήνα, 12-14 Δεκεμβρίου 2019. Θεσσαλονίκη
- Di Napoli, V., F. Camia, V. Evangelidis, D. Grigoropoulos, D. Rogers και S. Vlizos, επιμ. 2018. *What's New in Roman Greece? Recent Work on the Greek Mainland and the Islands in the Roman Period*, Proceedings of a Conference held in Athens, 8-10 October 2015. Μελετήματα 80. Athens.
- Καραναστάση Π., Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2018. *Γλυπτική και κοινωνία στη ρωμαϊκή Ελλάδα: καλλιτεχνικά προϊόντα, κοινωνικές προβολές*. Διεθνές Αρχαιολογικό Συνέδριο, Ρέθυμνο, 26-28 Σεπτεμβρίου 2014. Θεσσαλονίκη.
- Kouremenos, A., επιμ. 2022. *The Province of Achaëa in the 2nd Century CE*. London – New York
- Rizakis, A.D. και Cl. E. Lepenioti, επιμ. 2010. *Roman Peloponnese III. Society, Economy and Culture under the Roman Empire: Continuity and Innovation*. Μελετήματα 63. Athens.
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., Π. Καραναστάση και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2012. *Κλασική παράδοση και νεωτερικά στοιχεία στην πλαστική της ρωμαϊκής Ελλάδας*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Θεσσαλονίκης, 7-9 Μαΐου 2009. Θεσσαλονίκη
- Βουτυράς Ε., Ε. Παπαγιάννη και Ν. Καζακίδη, επιμ. 2017. *Bonae gratiae. Μελέτες ρωμαϊκής γλυπτικής προς τιμήν της καθηγήτριας Θεοδοσίας Στεφανίδου-Τιβεριού*. Θεσσαλονίκη

Ελληνιστική Αλεξάνδρεια: τοπογραφία, αρχαιολογία και τέχνη

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΚΛ20

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: εαρινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ελληνιστική Αλεξάνδρεια: τοπογραφία, αρχαιολογία και τέχνη.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3, **ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ:** 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: σεμιναριακό ειδίκευσης

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1024/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο σεμινάριο εξετάζεται η τοπογραφία, η αρχαιολογία, και η τέχνη της ελληνοιστικής Αλεξάνδρειας. Οι φοιτητές/τριες μελετούν αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της αρχαίας πόλης, σε συνάφεια με τις διαθέσιμες ιστορικές και φιλολογικές πηγές. Εξετάζονται ζητήματα αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας, μνημειακής τέχνης, αστικού βίου, ταφικών εθίμων κ.ο.κ. Εξετάζεται επίσης η αλεξανδρινή πολιτισμική κληρονομιά και η πρόσληψή της έως τις μέρες μας.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ

- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα σχετικά με την ελληνοιστική Αλεξάνδρεια.
- Γνωρίζουν σε βάθος αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της αρχαίας πόλης, και τη σημασία τους για την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.
- Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή
- Σύντομο ιστορικό διάγραμμα
- Μνημειακή τοπογραφία
- Πλαστική
- Ζωγραφική
- Κεραμική
- Μικροτεχνία
- Τεχνικές οδηγίες
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Ερευνητική διαδικασία, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου): 100 ώρες. Σύνολο μαθήματος: 375 ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 10%
- 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 10%
- 3) Σεμιναριακή εργασία 80%

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abdo, A. 2022. *Alexandria Antiqua. A Topographical Catalogue and Reconstruction*. Oxford.
- Fischer-Bovet, Chr. 2018, «Official identity and ethnicity: Comparing Ptolemaic and Early Roman Egypt». *Journal of Egyptian History* 11:208-42.
- Guimier-Sorbets, A.-M. 2021. *The Mosaics of Alexandria. Pavements of Greek and Roman Egypt*. Cairo.
- Hamma, K., επιμ. 1996. *Alexandria and Alexandrianism. Papers Delivered at a Symposium Organized by the J. Paul Getty Museum and the Getty Centre for the History of Art and the Humanities, April 22- 25, 1993*. Los Angeles.
- Harris, W.V. και G. Ruffini, επιμ. 2004, *Ancient Alexandria between Egypt and Greece*. Leiden - Boston.
- McCoskey, D.E. 2002. «Race before “whiteness”: Studying identity in Ptolemaic Egypt». *Critical Sociology* 28(1-2):13-39.
- McKenzie, J. 2007. *The Architecture of Alexandria and Egypt, 300 B.C. - A.D. 700* [The Yale University Press Pelican History of Art Series]. New Haven.
- Πλάντζος, Δ. 2018. *Η τέχνη της ζωγραφικής στον αρχαιοελληνικό κόσμο*. Αθήνα.
- Plantzos, D. 1999. *Hellenistic Engraved Gems*. Oxford.
- Riggs, Chr. 2002, “Facing the Dead: Recent research on the funerary art of Ptolemaic and Roman Egypt”, *AJA* 106,1:85-101.
- Savvopoulos, K. 2019. «Popular divine imagery in Hellenistic and Roman Alexandria. The terracotta figurines collection of the Patriarchal Sacristy in Alexandria». *BSA* 114:317-68.

Venit, M.S. 2002. *Monumental Tombs of Ancient Alexandria. The Theater of the Dead*. Cambridge.

Ταφικές πρακτικές και τοπίο στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΚΛ18

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: εαρινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ταφικές πρακτικές και τοπίο στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: σεμινάριο ειδίκευσης

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1024/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο σεμινάριο εξετάζεται η σχέση του τοπίου με τα ταφικά έθιμα και τις σχετικές πρακτικές στο Αιγαίο, την Κύπρο και τη Φοινίκη κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου. Βασικό στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η μελέτη της τοπογραφίας, τυπολογίας και αρχιτεκτονικής των ταφικών μνημείων σε συνδυασμό με τις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές που έλαβαν χώρα κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου. Μέσα από διαφορετικές διεπιστημονικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις τόσο αρχαίες όσο και σύγχρονες, θα προσεγγίσουμε τα ανθρώπινα και ζωικά οστά, αλλά και τα κτερίσματα που ανακαλυφθήκαν στους υπό εξέταση τάφους ως μέρη του ταφικού συνόλου.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ

- Κατανοούν και να αναλύουν τις ταφικές πρακτικές της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου στην Ανατολική Μεσόγειο.
- Γνωρίζουν τις θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις που σχετίζονται με τα ταφικά έθιμα (καύση, ενταφιασμός) και την ύπαρξη κτερισμάτων σε τάφους.
- Γνωρίζουν το ρόλο του τοπίου σε σχέση με την τοποθεσία των ταφικών συστάδων.
- Κατανοούν τις βασικές αρχές της ψηφιακής χαρτογραφίας με τη χρήση GIS.
- Γνωρίζουν και μελετούν την σχετική βιβλιογραφία.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου (Αιγαίο και Εγγύς Ανατολή)
- θεωρητικές προσεγγίσεις στη αρχαιολογία και ερμηνεία αρχαιολογικών δεδομένων
- Τοπίο και τάφοι
- Τοπογραφία και Ψηφιακή χαρτογραφία (GIS)
- Τυπολογία και αρχιτεκτονική ταφικών μνημείων
- Ταφικές πρακτικές και κοινωνικές μεταβολές
- Ταφικά έθιμα και κτερίσματα
- Τεχνικές οδηγίες
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, την ερευνητική διαδικασία και στην επικοινωνία με τους φοιτητές.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη /

σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου): 100 ώρες. Σύνολο μαθήματος: 375 ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 10%
- 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 10%
- 3) Σεμιναριακή εργασία 80%

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Antoniadis, V. 2017. *Knossos and the Near East: A contextual approach to imports and imitations in Early Iron Age tombs*. Oxford.
- Aubet Semmler, M.E., F.J. Núñez και L. Trellisó, επιμ. 2014. *The Phoenician cemetery of Tyre-Al Bass. II, Archaeological seasons 2002-2005*. Beirut.
- Dimakis, N. και T.M. Dijkstra, επιμ. 2020. *Mortuary variability and social diversity in ancient Greece: Studies on ancient Greek death and burial*. Oxford.
- Dimitriadou, E. M. 2019. *Early Athens: Settlements and cemeteries in the Submycenaean, Geometric, and Archaic periods*. Los Angeles.
- Keswani, P.S. 2012. «Mortuary practices and burial cults in Cyprus from the Bronze Age through the Early Iron Age». Στο *Parallel Lives: Ancient island societies in Crete and Cyprus. Papers arising from the Conference in Nicosia organised by the British School at Athens, the University of Crete and the University of Cyprus, in November-December 2006*, επιμ G. Cadogan, M. Iacovou, K. Kopaka και J. Whitley [BSA Studies 20], 313-30. London.
- Lemos, I.S. και A. Kotsonas, επιμ. 2020. *A Companion to the archaeology of early Greece and the Mediterranean*. Chichester.
- Mazarakis Ainian, A., επιμ. 2011. *The "Dark Ages" revisited: Acts of an international symposium in memory of William D.E. Coulson, University of Thessaly, Volos, 14-17 June 2007*, Βόλος.
- Morris, I. 1987. *Burial and ancient society: The rise of the Greek city-state*. Cambridge - New York.
- Papadopoulos, J.K. και E. Lord Smithson, 2017. *The Athenian Agora. The Early Iron Age: The cemeteries* [The Athenian Agora 36]. Princeton.
- Whitley, J. 2002. «Objects with attitude: Biographical facts and fallacies in the study of Late Bronze Age and Early Iron Age warrior graves». *CAJ* 12:217-32.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ονοματοδοσία, η προσωπογραφία και το Όνομαστικόν ως πηγές της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: Μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΡΙ23

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: Χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η ονοματοδοσία, η προσωπογραφία και το Όνομαστικόν ως πηγές της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ειδίκευσης

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Ορισμένα μαθήματα προπτυχιακού επιπέδου (Επιγραφική, Νομισματική και Σεμινάρια σχετικά με τις πηγές της Ιστορίας)

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι (με παρουσίαση, εκπόνηση και κατάθεση εργασίας)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

ΣΕΛΙΔΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1041/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με τις πρακτικές ονοματοδοσίας, αλλαγής ονομάτων, καθώς και δημιουργίας ονομάτων, καθώς και (β) ε την προσωπογραφία, την εκπόνηση δηλαδή συστηματικών καταλόγων ονομάτων ενός επιμέρους συνόλου (πολιτών, ελευθέρων, μελών συλλόγων κλπ.), εκ των οποίων αρύονται σημαντικά στοιχεία για την ιστορία αυτού του συνόλου.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ:

Να εκπονήσουν προσωπογραφικές μελέτες, να αντιλαμβάνονται τους λόγους που

επιλέγονται συγκεκριμένα ονόματα, να παρακολουθούν την εξέλιξη αυτών των πρακτικών και ακολούθως να τα αξιοποιούν για τη μελέτη της Αρχαίας Ιστορίας. Εκπονούν έκαστος αυτόνομη εργασία, παρακολουθούν και συζητούν με τους άλλους συφοιτητές τους τα θέματα της εργασίας εκάστου. Έχουν ακόμη παρακολουθήσει εξειδικευμένους επί του θέματος επιστήμονες, έχουν υποχρεωθεί να συνδυάσουν φιλολογικές μαρτυρίες, επιγραφικές και νομισματικές μελέτες καθώς και να αποδελτιώσουν εξαντλητικά βιβλιογραφία σχετική με θεσμούς, δίκαιο, ιστορικά γεγονότα, όψεις του οικονομικού και κοινωνικού βίου της Αρχαιότητας. Θέματα φύλου και κοινωνικών ομάδων άλλων από τους πολίτες και τις ελιτ πόλεων, ομοσπονδιακών κρατών και βασιλείων προσεγγίζονται επίσης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

1. Α. Τι είναι η *Προσωπογραφία* και το *Ονομαστικόν* – Ιστορία της έρευνας και βιβλιογραφική ενημέρωση. Β. Ονοματοδοσία: οι μαρτυρίες των πηγών
2. Η αξιοποίηση του Ονομαστικού για τη μελέτη του αποικισμού: Εύβοια και αποικίες
3. Το Ονομαστικό και η επιλογή ονομάτων από την Αρχαϊκή περίοδο έως τη Ρωμαϊκρατία
4. Προσωπογραφία και κοινωνικός βίος
5. Η ονοματοδοσία των μελών του βασιλικού οίκου των Τημενιδών/ Αργεαδών της Μακεδονίας
6. Η Προσωπογραφία και το Ονομαστικόν της Κόρκυρας
7. Η Ηπειρωτική Ελλάδα και το Αιγαίο επί Αντιγονιδών και οι ελίτ των πόλεων με βάση την Προσωπογραφία
8. Ελληνιστική Αθήνα
9. Οι *έλληνίδες πόλεις* της Θράκης: προσωπογραφική προσέγγιση
10. Παρουσιάσεις εργασιών
11. Παρουσιάσεις εργασιών
12. Παρουσιάσεις εργασιών
13. Παρουσιάσεις εργασιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: Πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Χρήση προβολών και ηλεκτρονικής τάξης. Όλες οι προβολές που χρησιμοποιούνται στο μάθημα αναρτώνται στην ηλεκτρονική τάξη.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Διαλέξεις και σεμινάρια που συνοδεύονται από εξαντλητικά και πολυσέλιδα συνοδευτικά φυλλάδια - τα οποία αναρτώνται και στην ηλεκτρονική τάξη - συζήτηση μετά το πέρας των διαλέξεων. Οι φοιτητές καθοδηγούνται ως προς τη βιβλιογραφία.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

Προφορική παρουσίαση εργασιών, συζήτηση και εκπόνηση γραπτών εργασιών που ενσωματώνουν τις παρατηρήσεις και τη συζήτηση κατά την παρουσίαση.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Catling, R.W.V., F. Marchand, M. Sasanow, επιμ. 2010. *Onomatologos: Studies in Greek Personal Names presented to Elaine Matthews*. Oxford.
- Hornblower, S. και E. Matthews, επιμ. 2000. *Greek Personal Names. Their Value as Evidence*. Proceedings of the British Academy 104. London.
- Knoepfler, D. 2007. «Was there an Anthroponymy of Euboian Origin in the Chalkido-Eretrian Colonies of the West and Thrace?». Στο *Old and New Worlds in Greek Onomastics*, επιμ. E. Matthews, 87-119. Proceedings of the British Academy 148. London.
- Masson, O. 1990-2000. *Onomastica Graeca Selecta*, 3 τόμοι, Paris – Genève.
- Parissaki, M.-G. 2007. *Prosopography and Onomasticon of Aegean Thrace*, Μελετήματα 49, Athens 2007.
- Paschidis, P. *Between City and King: Prosopographical Studies on the Intermederies Between the Cities of the Greek Mainland and the Aegean and the Royal Courts in the Hellenistic Period (322-190 BC)*, Μελετήματα 59. Athens.
- Psoma, S. E. 2022. *Corcyra. A City at the edge of two Greek Worlds*, Μελετήματα 83. Athens.
- Tataki, A.B. 1988. *Ancient Beroea. Prosopography and Society*, Μελετήματα 8. Athens 1988.
- Zoumbaki, S. 2005. *Prosopographie der Eleer: bis zum 1. Jh. v. Chr.*, Μελετήματα 40. Athens.

Οι Κυκλάδες κατά την Αρχαιότητα (αρχαϊκή εποχή έως και ρωμαϊκοί χρόνοι)

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΡΙ25

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Οι Κυκλάδες κατά την Αρχαιότητα (αρχαϊκή εποχή έως και ρωμαϊκοί χρόνοι)

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σεμιναριακό ειδίκευσης

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: ΟΧΙ

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1026/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο σεμινάριο θα εξεταστούν ζητήματα κοινωνίας, δικτύων, πολιτικής και οικονομίας στις Κυκλάδες από την αρχαϊκή έως και την ρωμαϊκή περίοδο, δηλαδή από τον 8ο π.Χ. μέχρι τον 3ο αι. μ.Χ. Θα δοθεί έμφαση στην επικοινωνία, τους θεσμούς, την οργάνωση και τον θρησκευτικό βίο των κοινωνιών που συγκροτούν το νησιωτικό σύνολο των Κυκλάδων. Τα θέματα θα προσεγγιστούν μέσα από τις σχετικές γραμματειακές, επιγραφικές και αρχαιολογικές μαρτυρίες.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ:

- Κατανοούν την πολιτική, κοινωνική και οικονομική συγκρότηση των κοινωνιών του νησιωτικού χώρου κατά την αρχαιότητα.
- Παρακολουθούν την εξέλιξη των κοινωνιών κατά τη διάρκεια διαφορετικών ιστορικών περιόδων.
- Αντιλαμβάνονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπό εξέταση ιστορικών πηγών και τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους κατηγοριών τους.
- Εντάσσουν τα υπό εξέταση κείμενα και τα μνημονεύμενα σε αυτά πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα στο ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό τους πλαίσιο εξασκώντας την κριτική τους σκέψη.
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο.
- Γνωρίζουν σε βάθος τα σχετικά κείμενα.
- Εντοπίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή
- Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Προσέγγιση πολιτικών, κοινωνικών, λατρευτικών, οικονομικών ζητημάτων που αφορούν τις νησιωτικές κοινωνίες των Κυκλάδων.

- Πηγές για την ιστορία, τις κοινωνίες και τους θεσμούς των Κυκλάδων, επεξεργασία και αξιοποίησή τους
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf, 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο μαθήματος: 375 ώρες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

1) Συμμετοχή στο σεμινάριο, 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας, 3) Σεμιναριακή εργασία, 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Chankowski, V. 2008. *Athènes et Délos à l'époque classique. Recherches sur l'administration du sanctuaire d'Apollon délien*. Athènes.

Chankowski, V. 2019. *Parasites de dieu, Comptables, financiers et commerçants dans la Délos hellénistique*. Athènes [open access στο <https://books.openedition.org/efa/5594?lang=en>].

Constantakopoulou, Chr. 2007. *The dance of the islands: insularity, networks, the Athenian empire and the Aegean world*. Oxford.

Constantakopoulou, Chr. 2017. *Aegean Interactions. Delos and its networks in the third century*. Oxford.

Κουράγιος, Γ. 2015. *Πάρος, Αντίπαρος, Δεσποτικό*. Πάρος.

Le Quéré, E. 2015. *Les Cyclades sous l'Empire romain: histoire d'une renaissance*. Rennes.

Nigdelis, P.M. 1990. *Πολίτευμα και κοινωνία των πόλεων των Κυκλάδων κατά την ελληνιστική και αυτοκρατορική εποχή*, Thessalonike.

Reger, G. 1994. *Regionalism and Change in the Economy of Independent Delos*. Berkeley.

Shiple, Gr. 2011. *Pseudo-Skylax' Periplus: the circumnavigation of the inhabited*

world. Text, translation, and commentary. Bristol.
Stavrianopoulou, E. 2006. “*Gruppenbild mit Dame*”. *Untersuchungen zur rechtlichen und sozialen Stellung der Frau auf den Kykladen im Hellenismus und in der römischen Kaiserzeit.* Stuttgart.

Θεσμοί, πολιτική και κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: Μεταπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΡΙ24

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: **Εαρινό**

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Θεσμοί, πολιτική και κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟ): Σεμιναριακό

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: Όχι

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνική

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι, με συγγραφή εργασίας στην αγγλική ή τη γαλλική

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH711/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αντικείμενο του σεμιναρίου αυτού είναι η μελέτη του δημόσιου βίου των ελληνικών πόλεων υπό ρωμαϊκή κυριαρχία και η εμβάθυνση σε θέματα θεσμών, πολιτικής οργάνωσης και λειτουργίας και κοινωνικής συγκρότησης και διαστρωμάτωσης. Το σεμινάριο βασίζεται στην ενδελεχή εξέταση επιγραφικών, νομικών και γραμματειακών πηγών.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τη σημασία των δημόσιων και ιδιωτικών θεσμών για την πολιτική και κοινωνική συγκρότηση, εξέλιξη και λειτουργία της ελληνικής πόλεως υπό ρωμαϊκή κυριαρχία.
- Αντιλαμβάνονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπό εξέταση ιστορικών πηγών και τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους κατηγοριών τους.
- Εντάσσουν τα υπό εξέταση κείμενα και τα μνημονευόμενα σε αυτά πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα στο ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό τους πλαίσιο.
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο.
- Γνωρίζουν σε βάθος τα σχετικά κείμενα.
- Εντοπίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή
- Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Θεσμοί, πολιτική οργάνωση και κοινωνική διαστρωμάτωση στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία
- Πηγές για την ελληνική πόλη υπό ρωμαϊκή κυριαρχία, επεξεργασία και αξιοποίησή τους
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ: Πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

- 1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf και ppt
- 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Διαλέξεις /Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοηγούμενη μελέτη/ σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή Εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο: 375 ώρες

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η αξιολόγηση βασίζεται στα εξής:

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο
- 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας
- 3) Σεμιναριακή εργασία

4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alföldy, G 1992. *Ιστορία της Ρωμαϊκής κοινωνίας* (μτφρ: Αγγ. Χανιώτης). Αθήνα.
- Dmitriev, S. 2005. *City government in Hellenistic and Roman Asia Minor*. New York.
- Fernoux, H. 2011. *Le Demos et la Cité. Communautés et assemblées populaires en Asie Mineure à l'époque impériale*. Rennes.
- Garnsey, P. και R. Saller, 1995. *Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός*. Ηράκλειο.
- Jones, A.H.M. 1940. *The Greek City from Alexander to Justinian*. Oxford.
- Magie, D. 1950. *Roman Rule in Asia Minor*. Princeton.
- Lintott, A. 1993. *Imperium Romanum. Politics and Administration*. London.
- Quaß, F. 1993. *Die Honoratiorenschicht in den Städten des griechischen Ostens*. Stuttgart.
- van Nijf, O. και A. Heller, επιμ. 2017. *The Politics of Honour in the Greek Cities of the Roman Empire*. Leiden.
- Zuiderhoek, A. 2009. *The Politics of Munificence in the Roman Empire. Citizens, Elites and Benefactors in Asia Minor*. Cambridge.
- Welles, C. B. 1934. *Royal Correspondence in the Hellenistic Period: A Study in Greek Epigraphy*. New Haven-Prague.
- Will, E. 1982. *Histoire politique du monde hellénistique*, Nancy.